

BRÆNDTORVFABRIKANTERNES FORENING

I Landsbruksuken holdtes ogsaa aarsmøte i Brændtorvfabrikanternes Forening fredag 11. mars. Direktør Helge Alme, som har staaet som formand siden foreningen blev stiftet, frabad sig av helbredshensyn gjenvælg, men blev fremdeles staaende som medlem av styret. Som ny formand valgtes godseier Krohn. Istedetfor brukseier Grindal, som gik ut, valgtes som tredje medlem av styret brukseier Hans Gunnestad.

Man drøfted den vanskelige situation for brændtorvfabrikationen og de muligheter, der kan være for at faa ialfald delvis drift til sommeren. Blandt andet antydedes at staten bør kjøpe aarets maskintorvproduksjon for en nærmere bestemt pris og bruke torv istedetfor kul i statens bedrifter og andre indretninger. Til at fremme denne sak opnævntes en komite bestaaende av godseier Krohn, brukseier Gunnestad og torvingeniør Ording.

OVERSICHT OVER DE VIGTIGSTE RESULTATER AV ENGDYRKNINGSFORSØKENE PAA MÆRESMYREN

AV PROFESSOR LENDE NJAA.

1. Frøblanding. Paa god græsmyr har timotei i ren bestand eller frøblandinger hvor denne planteart har været herskende, git de største og sikreste avlinger i gjennemsnit for alle felter. For enkelte felter har svingelfaks og strandrør git adskillig større avling end timotei, men da de har været usikrere kommer de efter i gjennemsnit. Dertil kommer at disse arter paa grund av sine utløpere kan optræ som aakerugræs og frøet er dyrt og ofte litet spiredygtig. Rævehale, engrap og rødsvingel har vist sig meget varige og sikre, men gir adskillig mindre høiavling end timotei, dog synes rævehale at være timoteien overlegen paa simple myr. Markrap, hundegræs, engsvingel, jædersk raigræs, kamgræs, fioringræs og høihavre har enten været for uvarige eller git forlitet utbytte til at faa nogen større betydning.

Erstatning av en del av timoteien med engsvingel og hundegræs har sænket avlingen i 1. slaat, men øket haautbyttet.

Indblanding av rød- og alsikekløver, har som regel øket avkastningen de to første aar og har paa mindre godt formuldet myr erstattet en del av kvælstofgjødselen; men da kløveren ofte blir sterkt uttyndet om vinteren, bør den ikke utgjøre mer end ca. $\frac{1}{2}$ av utsæden. Hvitkløver har gjort sig litet gjældende i slaatteeng paa græsmyr.

Paa nydyrket hvitmosemyr har græsartene git betydelig mindre avling i ren bestand selv ved en langt sterkere gjødsling end paa græs-

myr. Kløver har paa sandkjørt og kalket mosemyr slaat meget godt til. Den har øket avlingen betydelig og nedsat behovet for kvælstofgjødsel. Rød- og alsikkekløver har git størst utbytte de første aar. men da hvitkløveren er varigere, bør denne medtas paa denne myrart — selv til slaatteeng. Vore forsøk paa mosemyr er for faa og kortvarige til at avgjøre hvilke græsarter som passer bedst. Her skal kun nævnes at timotei, rævehale og engrap hittil har slaat godt til — særlig naar de vokser sammen med kløver.

Paa grundlag av vore forsøk anbefales følgende engfrøblandinger til eng som skal slaas:

- 1) Paa god græsmyr: 2,0 a 3 kg. timotei, $\frac{3}{4}$ kg. kløver (halvdelen rødkløver og halvdelen alsikkekløver). I kyststrøkene i det sydlige Norge bør muligens en del av timoteien erstattes med engsvingel og hundegræs. Særlig vil dette passe hvor vaar- og høstbeitning av engen ikke kan undgaaes. Til eng som skal vare saa længe som mulig anbefales indblandet 0,5—1,0 kg. svingelfaks som tildels har git større avling end timotei.
- 2) Paa myr i daarlig kultur: 4 kg. engrævehale.
- 3) Paa sandkjørt hvitmosemyr: 2,5 a 3 kg. græsarter (timotei, engsvingel, engrap, rævehale) og ca. 1 kg. kløver (baade rød-, alsikke- og hvitkløver).

2. Utsædmængde. Forsøk med en frøblanding som har indeholdt 40 %, 19,5 % engsvingel, 19,5 % hundegræs og 21 % kløver har git omtrent like stor avling efter utsædmængder som har ligget mellem 2,3 og 6,3 kg. pr. maal. Der er anvendt grønfør som oversæd og forsøkene er anstillet paa græsmyr i god vekstkraft.

3. Gjenlægningsmaater. Vore forsøk har vist at høiavlingen i. aar blir størst ved at saa til uten oversæd, dernæst kommer grønfør som oversæd og tilslut modent byg som oversæd. I de senere engaar har forskjellen paa avlingen været liten og medregnes avlingen i gjenlægningsaaret, har gjenlægning med modent byg som oversæd været fordelagtigst.

4. Haaslaa har lønnet sig, tiltrods for at den i gjennemsnit har nedsat avlingen i. slaat med 42 kg. pr. maal, idet haautbyttet — 175 kg. tør haa. pr. maal — har git et samlet overskud paa 133 kg. Det har vist sig at timoteien og andre isaadde græsarter snarere har gaat ut og er blit ersattet av »naturlige« græsarter væsentlig engrap, hvor haan er slaat.

En moderat høstbeitning synes at virke omtrent paa samme maate som haaslaa — baade paa avling og plantebestandens sammensætning.

5. Forskjellige faktorer som har indflydelse paa plantebestandens sammensætning i eng paa dyrket myr.

Plantearter som skal holde sig længe i engen, maa foruten at være varige ogsaa være tilstrækkelig haardføre for vedkommende sted. Desuten maa de ha evne til at klare sig i konkurran-

sen med andre arter. Hvilke egenskaper som betinger denne evne er ikke altid godt at avgjøre. Her skal nævnes at størrelse, tidlighet, sterk huskningsevne og underjordiske spredningsorganer er egenskaper som synes at virke i denne retning under de fleste forhold, mens nøisomhet og høielighet efter livsvilkaarene særlig fremmer forekomsten av visse plantearter under ugunstige vekstbetingelser. Paa græsmyr i god vekstkraft har timotei holdt sig som den herskende planteart 6—9 aar naar haaen har faat raatne ned eller der er anvendt forsiktig høstbeitning eller haaslaat. Rævehale holder sig endda længer, likesaa rødsvingel og engrap. Svingelfaks har paa enkelte felter holdt sig over 10 aar, mens den paa andre for størsteparten er utgaat efter 4—5 aars forløp. De andre engplanter vi har forsøkt, har vist sig mindre varige end timotei.

Av virkninger som skyldes bestemte kulturmidler eller behandlingsmaater skal nævnes:

Gjødsling. Baade gjødslingens styrke og sammensætning (alsidighet) øver stor indflydelse paa plantebestanden, og ved siden av jordens fugtighetsforhold er næringsindholdet den faktor som har mest at si for plantebestanden. De isaadde plantearter holder sig længer paa vel gjødslet græsmyr og avløses her hovedsagelig av rap — til at begynde med baade av almindelig rap og engrap; men i længden vil engrap bli dominerende — ofte mer eller mindre blandet med rødsvingel. Er gjødslingen svak blir hvein merkeplanten for den »naturlige bestand« og paa riktig utpint myr kommer plantebestanden tilslut til at ligne paa den udyrkede myrs, med star, blaatopt m. fl. som merkeplanter.

Rap maa efter de forsøk og iagttagelser jeg har gjort regnes som merkeplante for »naturlig eng« paa sidlændt jord i god vekstkraft og hvein som merkeplante, for mager og tørrere jord. Saaledes utgjør som regel hvein hovedbestanden i gamle enge paa tørrere fastmarkjord og paa myr i daarlig vekstkraft. Rapengene kræver baade stort næringsindhold og bra tilgang paa vand, mens fremkomsten av hveingene enten væsentlig skyldes næringsfattighet eller vandmangel. Dog vil oftest begge disse faktorer virke sammen.

Av utslagene for ensidig gjødsling skal nævnes at kvælstofgjødsling har fremmet græsartene og hemmet kløveren. Dette maa dog oppfattes som en indirekte virkning, idet græsartene paa grund av kvælstofgjødslingen har skutt saa hurtig og frodig ivei at de har kvælt kløveren.

Kalimangel har virket sterkest paa kløver end paa græsartene. Det omvendte har været tilfælde for fosforsyremangel. Likesaa synes kløveren at kunne utnytte tungt oppløselig fosforsyre (raafosfater) bedre end græsartene.

Ved fosforsyremangel er timoteien hovedsagelig erstattet av hvein og andre nøisommere plantearter.

Kalkning har paa kalkfattig myr (mosemyr) hat stor indflydelse paa plantebestanden. Det mest iøinefaldende utslag er at kalken

har fremmet kløverartene og hemmet smaasyren. Paa den kalkrike græsmyr vi har paa Mæresmyren har ikke kalkningen hat nogen nævneværdig indflydelse paa plantebestanden.

Paaaføring av mineraljord har det vist sig at være nødvendig for at faa kløver og fordringsfuldere græsarter som timotei o. l. til at slaa til paa mosemyr. Ogsaa for god græsmyr har den fremmet kløveren; men i langt mindre grad. Mosebunke har der forekommet en del av paa sandkjørt myr, mens vi hittil har været fri den paa myr som ikke er paaført mineraljord.

Forskjellige opdyrkningsmaater. Forsøk med at sløife brytningen har vist at de isaadde græsarter (væsentlig timotei) har gaat ut betydelig fortere end hvor myren blev pløiet ved opdyrkingen. I 7de aars eng utgjorde saaledes timoteien 97 % hvor myren var pløiet, mens den var sunket til 4 % hvor pløiningen var sløifet. Timoteien var her for størsteparten erstattet med rødsvingel og hvein.

Haaslaat og bøstbeitning har hat en tydelig virkning paa engens plantebestand. De isaadde engplanter særlig timoteien har forsvundet fortere og er erstattet av »naturlige græsarter« — paa græsmyr væsentlig rap.

MYRDIRKNING I HØIFJELLET

AV FORSØKSLEDER HAAKON FOSS

I Østre Slidre har hvert gårdsbruk etter statistiken gjennemsnitlig 18,5 mål dyrket jord og 13 mål eng på udyrket mark. Det er ikke meget.

Men så får vi til gjengjeld et naut på 3,9 mål og en »beregnet ku« på 2,2 mål dyrket Jord. Og det er meget.

Men vinterforingen er knapp, og produksjonen i vintertiden er minimal. Likevel kjøpes der nok en god del høi og halm fra andre landsdeler.

Og slik som stillingen er her i bygden — slik er den nok i mange andre fjellbygder med. Det er derfor nødvendig å søke etter utveier til en øket tilgang på vinterfor. Og en slik utvei er *opdyrking av myr i fjellet*.

Mellem de store dalfører på den ene siden og de egentlige høifjellspartier, fjelltoppene, på den andre, ligger høislettens store vidder i en høide av fra 800 op til over 1000 m. o. h. Barskogen når ikke op her. Bare kronglet bjørk danner her og der glisne skoglier. Ellers rår kjerringris, vier og lyng, tuer, myr og ur. Her innpå finnes våre mest typiske setertrakter. Gode veier fører nu oftest fra dalen op gjennem åsen og inn på vidden.

Der inne ligger myrer i hundretal, større og mindre. Disse myrene har oftest ikke stor likhet med låglandets mosemyrer. Fjellmyrene er overveiende *grasmyrer* og er oftest dannet paa heldende underlag. De er gjerne grunde, 50—100 cm., sjelden dypere. Myrmassen er